

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 12, Telefon 2440 in 2455
 Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Vojla mesečno prejemnik
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
 sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni število račun št. 11.408

Mršavi rezultati konference v Stresi

KONEC SANJ O PODONAVSKI FEDERACIJI.

Z velikimi nadami pričakovana srednjeevropska gospodarska konferenca v italijanski Stresi je končana, če pa pogledamo njene rezultate, vidimo, da obstajajo samo v sklepih, ki ne pomenijo nobene dejanske rešitve, temveč so le priporočila. Najvažnejši in prav za pravi edini realni rezultat je sklep radi valorizacije žitnih cen v srednji in vzhodni Evropi. Po njem se osnuje v ta namen poseben fond v višini 75 milijonov švicarskih frankov. Količine, ki prihajajo v poštev pa so sledeče: 16 milijonov stotov pšenice, 15 milijonov stotov ječmena za krmno, 13,5 milijonov stotov koruze, 4 milijone stotov rži, 3 milijone stotov ječmena za pivovarne in 1 milijon stotov ovasa. Nanašajo se pa na vse podonavske države skupaj z Bolgarijo. Ni pa bilo določeno, kdo bo vplačal denar za ta fond, ker so se skoraj vse navzoče države branile vplačila. To vprašanje je torej tudi ostalo nerešeno, dasi je temelj vsega.

Ostali sklepi so priporočila za studijsko komisijo, to se pravi — resolucija brez eksekutivne moči. Ta priporočila so: Sklepanje novih racionalnejših trgovinskih pogodb med posameznimi državami, ki bodo omogočale normalni razvoj zamenjave blaga med državami srednje in vzhodne Evrope in ostalimi evropskimi državami. Odstranjanje vseh ovir v deviznem prometu. Omiljenje raznih uvoznih prepovedi, protekcijskih klavzul, konfingentov itd. Sklenitev mednarodne pogodbe za izboljšanje žitnih cen. Uveljavljanje priporočila posebnega odbora za študij razširjenja prednostnih carin tudi na druge agrarne pridelke, zlasti na tobak. Točno izvrševanje vseh del za gospodarsko organizacijo veterinarskih ukrepov. Zedinjenje vseh držav, ki so zainteresirane na izboljšanju organizacije lesne in žitne trgovine za čim tesnejše sodelovanje. Nadaljevanje prizadevanj za sklenitev novih trgovinskih pogodb z državami, ki niso pretežno agrarne. Izboljšanje transportnih razmer in omogočenje primernih tranzitnih olajšav. Sestava točnega programa javnih del v svrhu izboljšanja gospodarskega položaja srednje in vzhodnoevropskih držav, zlasti na korist poljedelstva. Čimprejšnja izvedba mednarodnega dogovora iz l. 1931. glede osnivanja mednarodne Hipotekarne banke in mednarodne kreditne ustanove za poljedelstvo, ki bi omogočala kratkoročna posojila. Finančna komisija je milmo tega pri-

poročila nekaj splošnih načel, zlasti efektivno ohranitev proračunskega ravnotežja, dalje finančno in gospodarsko politiko, ki stremi za tem, da se gospodarsko življenje prilagodi novim pogojem, ki so nastali zaradi umika kapitala. Glede normalizacije valute se priporoča ustanovitev pomožnih virov, pri katerih bi države srednje in vzhodne Evrope dobile eventuelno pomoč za sanacijo valute. Vendar se komisija glede tega vprašanja ni spuščala v podrobnosti. To se torej pravi z drugimi besedami, da je bila v Stresi ugotovljena bolezen, da so bili dognani vzroki, niso se pa našla tudi zdravila. Vse izzveneva le v eno: Dobro bi bilo to, dobro bi bilo ono in naj se uporabi in polkusi, če... Do tega »če«, ki je najvažnejši, ker tvori šele vrata v sanacijo, je vse v redu, od tu dalje pa je ostala prav taka negotovost, kakor je bila pred Streso. Zlasti še, ker se poraja vprašanje: Kako naj se sklenejo racionalnejše trgovinske pogodbe in med katerimi državami in pod kakšnim pritiskom, da se odstrani egoizem? Kako naj se odstranijo devizne omejitve, omilijo uvozne prepovedi, protekcijske klavzule, slabe žitne cene, razpršije radi konkurence pri lesni trgovini, tranzitne težkoče, ovire pri prevozu skozi različne države itd.? Če vse to ni bilo mogoče doslej, tudi po »priporočilih« konference v Stresi ne bo!

Najvažnejša ugotovitev, ki je bila storjena v Stresi, pa je nedvomno ta: da ni mogoče sestaviti enotnega programa, ki bi se mogel v celoti priporočiti vsej srednji in vzhodni Evropi! S tem je pač dokončno ugotovljen dokaz, da srednja in vzhodna Evropa ni nikakršna gospodarska enota, kakor so mislili nekateri na zapadu in nekaj časa celo v Parizu ter priporočali zato obnovitev bivše habsburške dvojne monarhije v obliki neke nebulozne podonavske gospodarske federacije ali konfederacije, inspirirane z Dunaja in iz Budimpešte. Ta sen je za vekomaj propadel: v Stresi so ga dokončno pokopali. Še carinska unija srednje in vzhodne Evrope ni v absolutno nobeni obliki mogoča! In v tem je morda tudi največji pomen te konference, ki pa je seveda z ozirom na reševanje gospodarske in finančne krize tega dela Evrope negativen. Kakor smo bili pesimisti glede pomena Strese — in imeli smo prav — tako smo pesimisti tudi glede uspeha njenih »priporočil«. Tresli so se hribi, a rodila se je — miška.

Mussolinijeva nenavadna miroljubnost

IZJAVA UREDNIKU LISTA »LA REPUBLIQUE«. — MUSSOLINI ZA RAZOROŽITEV.

PARIZ, 23. septembra. »La Republique« objavlja razgovor svojega so-trudnika z Mussolinijem, ki se je glede na vprašanje italijansko-francoskega sporazuma izjavil, da je francoska demokracija nekaj docela drugega kakor italijanski fašizem, ki predstavlja italijanski specifikum. To pa seveda ne izključuje možnosti zblizanja, ki ni odvisna od priznanja fa-

šizma po demokraciji. Kar se tiče razorožitve, je to kategorična zahteva narodov. Če se hočejo države izogniti tekmovanju v oboroževanju, potem morajo priznati in uveljaviti razorožitvena določila versajske mirovne pogodbe. Zato tudi Nemčija nima pravice oboroževati se. Z dobro voljo zainteresiranih držav bi se dalo vse doseči.

Težka kriza madžarske vlade

DEMISIJA KAROLYIJEVEGA KABINETA. NOVE KOMBINACIJE. KRIZA ŠE NE BO REŠENA.

BUDIMPEŠTA, 23. septembra. Demisija predsednika vlade grofa Karolyija je prišla zelo naglo, čeprav ni bila nepričakovana. Z ozirom na potek političnih dogodkov je postalo sodelovanje Karolyia s sedanjo parlamentarno večino nemogoče in more delati z vladnimi strankami le še grof Bethlen, Madžarski tisk naglašja, da Karolyijeva vlada ni bila dovolj energična v borbi proti zlorabam v političnem in gospodarskem življenju ter se je zaradi tega nezadovoljstvo obrnilo proti zastopnikom vladnih strank. Državnemu upravitelju Horthyju se kljub vsem poskusom ni posrečilo preprečiti vladne krize in bodo iz bodoče vlade nedvomno izpadli poleg preds. Karolyija tudi trgovinski minister Kenes, prosvetni minister Karahlati in poljedelski minister Purgly. Trgovskemu ministru se predvsem očita, da ni mogel

prisiliti kartelov k primernemu znižanju cen izdelkov. Odločilno besedo pri sestavi nove vlade bodo imeli poljedelci in bo novi poljedelski minister najbrže njihov zastopnik Franc Marschall. Prosvetni minister naj bi postal vseučiliški profesor Julij Korniss, trgovinski pa poslanec Pavel Biro, ki bi pa rajše prevzel finančno ministrstvo. Govori se tudi o izmenjavi finančnega, pravosodnega in zunanjega ministra, kar pa zaenkrat še ni aktualno. Državni upravitelj, ki biva v Gödölu, je že pričel sprejemati posamezne politike. Prvi je bil sprejet grof Bethlen, vendar pa o tej avdienci ni še nič znanega. O sestavi nove vlade se delajo najrazličnejše kombinacije, ki so pa zaenkrat še brez vsake stvarne podlage. Kriza bo trajala dolgo in konzultacije se bodo pričele šele čez teden dni.

Razprava proti dr. Jovanoviću

BEOGRAD, 23. septembra. Pred državnim sodiščem za zaščito države je bilo danes s čitanjem raznih spisov končano dokazno postopanje proti dr. Jovanoviću in tovarišem. Nato je govoril državni tožilec dr. Čadrov, ki je poudaril, da je obtožnica s priznanjem obtoženih popolnoma utemeljena, zato zahteva tudi obsodbo. Glavnega obtoženca dr. Jovanovića je zagovarjal nato vseučiliški profesor dr. Dragutin Jovanović, naglašujoč, da dejanja obtoženca niso kazniva, ker je pripravil le ustanovitev vsedržavne jugoslovanske kmečke stranke. Vodil so ga pri tem najboljši nameni. Njegov govor še traja.

več popraviti. Gandhi že nad 50 ur ne sprejema nobene hrane, temveč zavziva le mnogo vode. V celici neprestano molli in prede.

ZUNANJI MINISTER JEVTIČ V ŽENEVI.

ŽENEVA, 23. septembra. Včeraj zjutraj je prispel v Ženevo jugoslovanski zunanji minister dr. Bogoljub Jevtič v spremstvu svojega osebnega tajnika dr. Jovanovića. Na kolodvoru sta ga sprejela oba njegova pomočnika dr. Fotić in dr. Perne z ostalimi člani jugoslovanske delegacije. V teku dneva je sprejel zunanji minister Jevtič posamezne delegate in se je sestal tudi z generalnim tajnikom Društva narodov sirom Ericom Drummondom.

KRIZA ANGLEŠKE VLADE?

LONDON, 23. septembra. Včerajšnja »Morning Post« prinaša kot veliko senzacijo vest, da bo notranji minister sir Herbert Samuel demisioniral na prihodnji seji vlade, ki bo v sredo. Razen njegovega se pričakuje tudi odstop sira Archibalda Sinclaira in Isaaca Foota. Ob enem z ministri bo podalo ostavko tudi 11 državnih podtajnikov.

DRUŠTVO NARODOV SE SESTANE V PONEDELJEK.

ŽENEVA, 23. septembra. Društvo narodov bo pričelo redno zasedati v ponedeljek 26. t. m. Francosko delegacijo sestavljajo Herriot, Boncour, Beranger, Paganol in predsednik konference v Stresi Georges Bonnet.

NOV REKORD »ZEPPELINA«.

FRIDRICHSHAFEN, 23. septembra. Sinoči se je vrnil semkaj s svojega potovanja v Južno Ameriko zrakoplov »Graf Zeppelin«, ki je preletel povratno pot v rekordnem času 67 ur

Pregrupacije narodnih socialistov

NESOGLASJA V VODSTVU STRANKE. GÖBBELS POSTANE VODITELJ AVSTRIJSKIH NARODNIH SOCIALISTOV.

BERLIN, 23. septembra. Državna vlada je prejela informacije, da se pripravljajo v narodno-socialističnem taboru večje spremembe, ki bi mogle privedi do težkih posledic. Baie je močno omejen položaj šefa Hitlerjevega štaba stotnika Röhma, v vodstvu pa se tudi ostro obsoja obnašanje in delo Göringa v državnem zboru. Hitlerjeva skupina se je haje odločila voditi proti vladni skrajno zmerno opozicijo, da bi po volitvah eventuelno mogla priti do sporazuma s Papenovim kabinatom. Radikalno krilo stranke pod vodstvom Strasserja pa poudarja, da je potrebna brezobzirna borba proti vladi, zlasti sedaj pred volitvami. V zvezi s tem je zelo zanimiva vest, da bi moral dr. Göbbels v najkrajšem času prevzeti vodstvo narodno-socialne stranke na Dunaju in da je njegovo

nedavno bivanje na Dunaju imelo samo ta namen, da bi prišel v čim tesnejše zveze z dosedanjim dunajskim vodstvom. Razumljivo je, da bi se v Berlinu radi iznebili dr. Göbbelsa, ki je v zadnjem času postal vodstvu zelo nevaren. Mimo tega bi naj prevzel strankine napadalne oddelke general von Epp, ki naj bi izvedel njihovo popolno reorganizacijo.

KITAJSKI ADMIRAL UMORJEN V SANGHAJU.

LONDON, 23. septembra. »Agence l'Indo-Pacifique« poroča, da so v Sanghaju neznani storilci umorili kitajskega admirala V. ang-Tsunga, vodjo hidrografičnega plovila v mornariškem ministrstvu v Nankingu.

Sporazumevanje v Indiji

BOMBAY, 23. septembra. Razgovor Gandhija s Tej Saprujem in Jajakarom je potekel predvčerajšnjim v poonski kaznilnici brez pravega rezultata. Gandhi si je izprosil rok do včeraj, ker bi rad poprej še zaslišal voditelje podjarmljenih razredov dr. Ambedkarja in bo svojo odločitev o kompromisnem predlogu za podjarmljene kaste izrekel šele potem.

LONDON, 23. septembra. Po zadnjih poročilih iz Bombaya je voditelj »nedotakljivih« dr. Ambedkar odpotoval v Poono, kjer se bo posvetoval v ječi z Gandhijem. Splošno se sodi, da bo prišlo do sporazuma s pari in da bo Gandhi v najkrajšem času prenehal stradati. Računa se, da bi mogel Gandhi s svojo glodovno stavko vzdržati največ 20 dni, bi pa že po 10 dneh tako oslabil, da bi se njegovo zdravstveno stanje, ki je bilo že v začetku stradanja zelo slabo, ne moglo

Dnevne vesti

Zimske krasote naših planin

Zimsko-sportna razstava Tujsko-prometne zveze v Mariboru.

Tujsko-prometna zveza v Mariboru je priredila s pomočjo mariborske podružnice Slovenskega planinskega društva v palači Banovinske hranilnice zimsko-sportno razstavo, ki je že takoj ob otvoritvi vzbudila mnogo zanimanja, zlasti pa je spravila na noge naše zimske sportnike. Razstava bo odprta do 28. t. m. in nudi obiskovalcem diven pogled na krasote naših planin v snegu, obenem pa prikazuje tudi življenje naših smučarjev v številnih posnetkih in diapozitivih. Tujsko-prometna zveza je prej ves ta material razstavila na zagrebškem velesejmu in bila že tam deležna toplih priznanj za svoje propagandno delo.

V prostornem lokalu Hranilnice dravske banovine je razstava prav okusno razporejena. Razvajeno oko zimskega sportnika opazi takoj lepo med najlepšim. Veliki relief takoj pri vходу nam pred očuje kos štajerske zemlje, iz katere močno štrli naše Pohorje. Avtor reliefa, učitelj g. Jendrašič ni pozabil najmanjšega holca, ni mu ušla še tako skrita gozdna pot. Poleg reliefa stoji ponosen Senjorjev dom v miniaturni, iz številnih brošur pa se odraža delavnost in propaganda za naše kraje, ki jo tako uspešno vrši Tujsko-prometna zveza in podružnica SPD. Po stenah visijo krasni posnetki priznanih planinskih fotoamaterjev Cizlja, Valesa in Kovačiča. Pozornost zimsko-sportne razstave pa vzbujajo diapozitivi, ki prikazujejo prave čare zimskega pohorskega kraljestva in Karavank. »Motiv s Pohorja«, »Razgled s Planinke«, »Smuk od Roglje«, »Mariborska in Ruška koča« so posnetki, ki za temne slavo tujih krajev.

Zimsko-sportna razstava sta izpopolnila »Karo« in Divjak z razstavljenimi turistovskim in smučarskimi potrebščinami. Dosegla je torej popolnoma svoj namen in moramo prirediteljem le čestitati.

Sreska organizacija J. R. K. D. za mesto Maribor

V mali dvorani Narodnega doma so se sinoči sestali odbori vseh petih mestnih krajevnih organizacij JRKD. Ob tej priliki so podali podrobna poročila o strankinem gibanju in notranjem političnem položaju senator g. dr. Ploj ter narodna poslanca g. dr. Pivko in g. Vekoslav Spindler. Navzoči so njihova temeljita izvajanja vzeli z odobravanjem na znanje ter soglasno sklenili, da se organizatorično delo v mestu še bolj poglobi in utrdi. Pri volitvah v sreski odbor organizacije JRKD za mesto Maribor je bil izvoljen za predsednika senator g. dr. Ploj, za podpredsednika g. dr. Vinko Rapotec, za tajnika pa g. dr. Miloš Vauhnik.

Shod narodnega poslanca dr. Pivka. V nedeljo dopoldne bo imel pri Sv. Barbari nad Mariborom narodni poslanec za Maribor levi breg g. dr. Ljudevit Pivko veliko zborovanje, na katero so vabljeni vsi somišljeniki.

Ustanovitev krajevnih organizacij JRKD na Pobrežju. Preteklo soboto se je ustanovila krajevna organizacija JRKD tudi na Pobrežju. Uvodoma je poročal narodni poslanec g. Krejčič o svojem delovanju v narodni skupščini. Mnogoštevilni poslušalci so z zanimanjem sledili njegovim izjavam. Poročal je o vsem, kar je bilo doslej mogoče doseči. Dotaknil pa se je tudi raznih pekočih vprašanj, ki čakajo v bodočnosti svoje rešitve. Dajal je točne informacije na razna vprašanja, kakor o občinskih volitvah, o priključitvi okoliških občin, o agrarni reformi i. dr. Zboru je predsedoval g. župan Volk. S posebnim zadoščenjem pa so zborovalci pozdravili okrajnega glavarja g. Makarja, ki se je udeležil zborovanja kot gost. Po poročilu narodnega poslanca se je izvolil odbor krajevnih organizacij JRKD. Bili so izvoljeni g. Anton Požar kot predsednik, g. Matija Volk kot namestnik, g. Milan Renčelj kot tajnik, g. J. Stibilj kot blagajnik in gg. Klemenčič, Pšeničnik, Kerhlanke, Holc, Št. Renčelj, Kobal, Šmirman, Polak in Pozman kot odborniki. Novi organizacijski odbor, da gre marljivo na delo, in da bo pri tem delu imela uspeh!

Imenovanje in premestitev. Z odlokom ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje je imenovan g. dr. Mirko Černič za šefa kirurškega oddelka državne splošne bolnišnice v Ljubljani in zapušča za stalno Maribor.

Upokojitve. V moški kaznilnici v Mariboru sta bila v zadnjem času upokojena deseter France Muškatelec in paznik France Razlag.

Iz profesorske službe. Za profesorja sta imenovana Ladislav Žimbek, suplent na tukajšnji klasični gimnaziji in Leon Letela, suplent na tukajšnji realni gimnaziji. V višjo položajno skupino pa sta napredovala Tomaž Canjkar, profesor državnega učiteljskega v Mariboru.

Imenovanje v prometni službi. Pri strojnem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani je imenovan za kontrolorja Edmund Sila, doslej kontrolor v Mariboru na glavnem kolodvoru.

Poroke. V zadnjem času so se poročili v Mariboru: Ludvik Matičič, ličar drž. žel. z Marijo Neratova, hčerko pečarja; Adolf Paulin, kotlar drž. žel., z Ano Schweighoferjevo, vzgojiteljico in Avgust Majerič, ključavničar, z Marijo Bračkov, tovarniško delavko. Bilo srečno!

Mestno načelstvo v Mariboru razglasa, da bo 27. septembra 1932 ob 10. uri dopoldne na živinskem trgu v Mariboru javna licitacija 4 državnih konj in 1 mule.

Narodno delavstvo se prebujajo. V zadnjem času se naglo večajo vrste narodnega delavstva v Mariboru. Podružnica Narodno-strokovne zveze je danes v Mariboru najmočnejša organizacija, ki združuje javne nameščence in delavce v en tabor, čigar moč bo dokumentiralo javno zborovanje, ki bo v nedeljo dopoldne ob pol 10. uri na verandi unionske pivovarne. Na zborovanju bo govorilo več govornikov o socialnem položaju delavstva in nameščencev. Vabljeni so vsi delavci in nameščenci, naj se zborovanja udeležijo, da manifestirajo za svoje pravice. Javni nameščenci, delavci in delavke, ne držite križem rok in ne stojte ob strani! Pridružite se vrstam narodnega delavstva in strnite se v njih. Nedelja 25. t. m. je naš praznik; zato dopoldne vsi na veliko javno zborovanje.

Radi nastopivšega slabega vremena se mestno kopališče na Mariborskem otoku z današnjim dnem zapre. Stranke, ki imajo v kopališču shranjene kopalne plašče ali druge predmete, se pozivajo, da jih nemudoma dvignejo, ker mestna občina ne prevzame nikakega jamstva za predmete, ki bi ne bili dvignjeni.

Občni zbor »Mariborskega podpornega društva za odpuščene kaznjence« bo jutri v soboto v konferenčni sobi moške kaznilnice ob 5. uri popoldne z običajnim dnevnim redom.

Rok za prijave gledališkega abonmana poteče jutri, v soboto. Dasi je priglasevanje abonentov precejšnje, je še vendar na razpolago dokaj boljših sedežev. Abonma je zelo poceni ter se plačuje v sedmih, res nizkih obrokih, ki omogočajo reden obisk gledališča tudi gmotno šibkim slojem. Prosimo vse one interese, ki se še niso abonirali, da to stori še tekom jutrišnjega dne. Prvi obrok abonmana se lahko vplača tudi po 1. oktobru!

Pester večer. Pod tem naslovom nastopita v nedeljo 25. septembra t. l. ob 20. uri člana mariborskega Narodnega gledališča gđc. Elza Barbičeva in g. Pavel Rasberger v »Radiu-Ljubljana«. Na sporedu so pesmi in humoristični nastopi.

Spored Slomškove proslave v Narodnem gledališču. Jutri zvečer bo v Narodnem gledališču Slomškova proslava s tem-le sporedom: godba (katoliška omladina); S. Sardenko, uvod (recitacija); spominski govor; Slomšek »Predice« (poje in igra zbor mladenk); S. Sardenko, Slomšek »Lepa smrt« (recitacija); godba; »Večerna idila« (predvajajo otroci); Slomšek, »Večernica« (poje pevsko društvo Maribor, igra ljudski oder).

Št. III v Slov. gorici. Sadjarska in vrtnarska podružnica priredi v dneh 2., 3. in 4. okt. t. l. prvo sadno razstavo. Mariborčani in vsi, ki ljubite zdravo in tečno sadje, dobrodošli. Vstopnine ni! — Odbor.

Metropola severnih Kajakcev. »Prvo hrvatsko varaždinsko dioničko društvo za električno rasvetlo« v Varaždinu nas opozarja, da so navedbe glede cen elektrike s Fale v našem članku pod uvodnim naslovom z dne 16. t. m. netočne. Varaždin ne dobiva elektrike s Fale po 9 Din kw, temveč plačuje za tok za razsvetljavo 4.50 do 6 Din kw, tok za pogon pa 1.12 do 3 Din kw, kar lojalno popravljamo.

Izlet Studenčanov v Cmurek. Studenška Narodna obramba je priredila v nedeljo izlet v Cmurek. Odpeljali so se jutraj na velikem tovornem avtomobilu in obiskali tamkajšnje bratsko organizacijo, ki tako uspešno straži našo skrajno mejo ob Muri. Sprejem je bil zares iskren in ves dan je naglo potekel. Izletniki so se vrnili šele zvečer. Ekskurzijo je vodil društveni podpredsednik g. Golčar.

Sestanek Ljudske univerze v Studencih. Ljudska univerza je imela v nedeljo dopoldne sestanek, na katerem se je pod predsedstvom šolskega upravitelja g. Hrena razpravljalo o delu v bližajoči se novi sezoni. Med drugim je bilo sklenjeno, da se bodo izdelala nova pravila in poslala prosvetnemu ministrstvu v odobritev. Čim bo do potrditve, bo pričela studenška L. u. zopet prirejati redna predavanja.

Akcijski odbor za prehranjevanje brezposelnih in ubožne dece v Studencih pri Mariboru je imel te dni pod predsedstvom župana g. Kaloha sestanek, katerega so se udeležili zastopniki Sokola, Rdečega križa, Gasilskega društva, Opleševalnega društva, Enakosti, Pogrebnege društva, Društva hišnih posestnikov, Društva stanovanjskih najemnikov in ubožnega sveta. Sestanek se bo v nedeljo nadaljeval, da se ugotove smernice za novo delo.

Spomenik vojnim žrtvam v Studencih. Studenška občina je postavila svojim v svetovni vojni padlim občanom lep marmornat spomenik, ki bo v kratkem slovesno odkrit in blagoslovljen.

Občinska seja v Radvanju. Pretekli petek je bila pod vodstvom župana g. Vizoviška seja radvanjskega občinskega sveta, ki je rešila razne tekoče zadeve.

Naval na radvanjsko šolo. V prvi razred radvanjske ljudske šole se je vpisalo letos rekordno število otrok, tako da je moralo šolsko vodstvo odkloniti vse, ki še niso 7 let stari ali so za pouk preslabotni. Kljub temu je v prvem razredu še vedno 60 otrok, a tudi ostali razredi so prenapolnjeni. Potrebne bi bile nove paralele!

Izkoriščanje brezposelnih. Delo posredujejo pri nas borze dela ali koncesionirane posredovalnice, ki smejo za svoje delo zahtevati samo 10% prve mesečne plače. Kakor nam poročajo, pa posluje neke na Vodnikovem trgu neka nekoncesionirana posredovalnica, ki je računala neki ubožni služkinji kar vnaprej 80 Din, dasi znaša njena plača le 350 Din na mesec. Bilo bi potrebno, da bi se za zadevo zainteresirala merodajna oblast.

Iz naših lovskih krogov. Zadnja odbora seja podružnice Maribor Slovenškega lovškega društva se je bavila med dr. tudi z vprašanjem omejitve odstrela fazank. Po temeljiti debati so prišli do zaključka, da se prepusti eventualna omejitev posameznim lastnikom lovišč, ki naj sami po svoji lovski uvidenosti in po krajevnih potrebah uredijo vprašanje. Pač pa se na zakupnike apelira, da povsod zaščitijo fazanke, kjer bi se to pokazalo za potrebno. — Še tekom jeseni se bo vršila v za to pripravnem revirju na Pohorju tekma jazbečarjev v svrhu populariziranja te pasme, ki prihaja v prvi vrsti v poštev za naša gorska lovišča.

Velik vliom v ljubljansko zastavljalnico. V noči na pretekli četrtek je bilo vliomljeno v mestno zastavljalnico v Ljubljani. Svedrovcji so navrtali veliko železno blagajno in pobrali iz nje okrog 35.000 Din. Včeraj jutraj so v Celju aretirali nekega moškega, ki se je pripeljal iz Ljubljane in ga sumijo, da je v zvezi s storilci.

Karambol. Na Aleksandrovi cesti pred hotelom »Meran« se je včeraj popoldne zaletel v neki osebnosti avto kolesar Konrad Kocbek, posestniški sin iz Vukovskega dola. Pri trčenju se je kolesarju kolo polomilo, kolesar pa se ni poškodoval.

Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoložnosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica odprtje telesa in poživijo kroženje krvi. Poizkusi na vsenčinskih klinikah so dognali, da so alkoholiki, ki so trpeli na želodčnem katarju, po zavzivanju »Franz-Josef« vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Trgovina s sadjem je v polnem razmahu. Zadnje dni se je razvila trgovina s sadjem v poln razmah. Na mariborski tovorni kolodvor, na kolodvor v Pesnici, v Sent Ilju, v Račah, na Pragerskem in Ptuj dovažajo kmetje iz bližnje in daljne okolice vsak dan vedno več voz sadja, ki so ga nakupili trgovci. Pričakovati je, da se bo cena jabolkam nekoliko zboljšala. Med trgovci, ki nakupujejo sadje, je tudi nekaj Švicarjev.

Ribji trg. Današnji ribji trg je bil srednje založen. Prinesli so 15 kilogramov sardel po 14 Din, 30 kilogramov tunin po 26 Din in 20 kilogramov molov po 28 Din.

Svarilo. Kot konkurzni upravitelj tvrde Kmetijske eksportna zadruga r. z. o. z. v Mariboru, Aleksandrova cesta 34, opozarjam s tem, da je tvrdka Podravske tiskarne d. z. o. z. v Mariboru del premoženja Kmetijske eksportne zadruge in da so gg. Franc Kenda, Ignac Kristof in Mate Žunkovič samo formalno registrirani kot družabniki in imetniki osnovnih vlog, da jim po njih lastni izjavi ne pritiče nikaka lastninska ali druga pravica do osnovnih vlog in s tem do tiskarne same. Zato jim je z začasno odredbo sodišče prepovedalo razpolagati z imovino tiskarne. Svarim zato vsakogar, da ne sprejme nikake obveze od Podravske tiskarne s podpisu gori navedenih treh gospodov, da zlasti ne pridobi od njih nikakih stvari ali pravic tiskarne, osnovnih vlog ali česarkoli v bre-me tiskarne. Z vso imovino zadruge sem upravičen razpolagati edinole jaz. V Mariboru, dne 22. septembra 1932. Dr. Makso Šnuderl, advokat v Mariboru.

Zobje nikoli ne počrtnijo, če jih pravilno čistimo z dobro zobno pasto in pripravnimi krtačico. Vsedline, ki se tvorijo iz slin (zobni kamen, razne zobne prevlake, bodisi po bakterijah, tobaku, kavi ali čaju) in tudi takšne, ki nastajajo po razkroju amalgamskih plomb, ki vsebujejo živo srebro, spremenijo pogosto zelo in naglo lepo zunanost zobovja. Le temeljita in pravilna nega z zobno pasto Odol abvaruje vaše zobe sitnih pobarvanj. Odolova zobna pasta odstranjuje po svoji veliki absorpcijski moči zaradi njenega obilnega zadržaja koloidnih delov vse snaznosti, neprijetne duhove in barvila, ki bi mogli ostati na zobeh.

Brezsrčna mati. Včeraj popoldne je prišla v mesto po opravkih železničarjeva žena Matilda Merkuševa, stanujoča na Tezmem v Cankarjevi ulici. Ko se je za hip ustavila pred neko izložbo na Glavnem trgu, se ji je približala neka ženska z otročičkom v naročju in jo poprosila, naj bi ji prišla dete samo za trenutek z izgovorom, da ima važen opravek na magistratu. Merkuševa je ugodila prošnji neznanke in sprejela dete, ki je bilo povito v plenice. Sumljivo pa se ji je jelo dozdevati, ker neznanke ni bilo toliko časa na spregled. Stopila je z detetom na magistrat, obšla Glavni trg, toda mati je izginila brez sledu, kot bi se v zemljo pogreznila. Po napornem iskanju in čakanju se je končno Merkuševa podala z detetom, ki ji ga je na pretkan način obesila neznanca, na svoj dom na Tezmem in prijavila zadevo orožnikom. Danes dopoldne pa se je oglasila na policiji, ki je odredila, da je bilo dete sprejeto v mestni dežji dom. Za brezsrčno materjo pa polzeveduje sedaj policija.

S policije. Radi razgrajanja in grdega obnašanja je policija sinoči aretirala nekega Antona Š. V zapore sta romali tudi dve Marički, ki sta se potepali po mestnih ulicah in preživljali na račun svoje lahkoživosti. Na Aleksandrovi cesti blizu glavnega kolodvora pa je ustavil davi stražnik nekega kolesarja, ki se mu je zdel sumljiv. Na policiji so spoznali v njem Franceta C., ki se je bil pravkar pripeljal iz Avstrije in ima na vesti več tatvin. Oddan bo sodišču.

Ob našem sadnem izvozu

BESEDA KMETOM SADJARJEM.

V sezoni sadnega izvoza se kmetov-sadjarjev pošalja neka nestrpnost, ki je osobito v tem gospodarskem zastoju razumljiva. Če gre izvoz le levega brega v nekaj tisoč vagonov — saj se samo na Pesnico in Št. Ilj računa letos okrog 1500 vagonov, — tedaj je jasno, kako odlično mesto zavzame ta panoga v kmetijskem gospodarstvu. Marsikateri kmet izpolni ž njo primanjkljaj ostalih panog in si celo napravi malo rezervo. Kdor je bil bolj prožen in se je še v prejšnjih letih ravnal po naukih umnega sadjarstva in nasvetih kmetijskih strokovnjakov, ima danes v sadjarstvu investicijo, ki se ima odlično obrestuje. In takih gospodarstev ima prav levi breg (zlasti okolica Maribora, Št. Jurij, obe Kungoti, Dobrenje, Pesnica, Št. Ilj) že lepo število.

Kljub izredni suši je sadje razmeroma debelo, zdravo in lepo in so trgovci z njim zadovoljni. Na tem mestu pa naj kmete-proizvajalce opozorimo na to-le dejstvo: Danes se v gospodarstvu javlja vedno večja tekma in trga si ne osvaja le kdor nudi ceneno, ampak tudi dobro in lepo blago. Prvo besedo ima kako-vost (kvaliteta) blaga. Tej zahtevi trga se je, češ, nočeš, treba prilagoditi, sicer se pojavijo nepotrebne nepravilnosti in težke gospodarske posledice. Ker je komaj dobra tretjina kmetov, ki to uvideva, je vsestransko umestno, da se izvoznemu blagu pregleduje. Bodite torej pametni in razsodni in podredite se tej zahtevi z dobrim in neoporečnim blagom.

Med glavnimi odjemalkami našega sadja je Nemčija; Švica in Holandska sta vzeli le malenkostno količino. Holandska pride v poštev za pozno sadje. Predvideva se izvoz tudi v Čehoslovaško, dasi v manjši meri.

Od 5. do 20. tm. se je s Pesnice in Št. Ilja izvozilo 121 vagonov. Cena ranega sadja (70 para) je poskočila za pisani

kardinal in Herbertovo reneto na 90 para, za zlato parmeno na 1.10 Din. Dasi imamo tekmece v Madjarski in Bolgariji, ki razpolagata z lepim in cenanim (Madjarska) sadjem, vendar je pričakovati ojačeno povpraševanje, in to iz razloga, ker bo po 25. t. m. v Nemčijo carine prost uvoz in je notacija padla, kar je le v prilog izvozu.

Umevno, da bi bila cena sadju boljša, če bi povpraševalci ne poznali naše Ahilove pte. Kmet tava skozi gospodarsko življenje sam-samcat, kar pomeni v gospodarstvu toliko kot nič. Le moč pride do izraza in moč je v enotnem zasledovanju skupnih interesov, torej v združitvi ali organizaciji. Le z združnim gospodarstvom si more kmet vsestransko izboljšati svoj položaj in si izvoljavati osamosvojitve. V tem primeru gre torej za sadjarsko zadrugo kmetov-proizvajalcev. Tako bi samo v enem sadnem letu zaslužili lepe stotisoče, ki jih sedaj prostovoljno odstopajo trgovcem-prekupcem. Žalostno za današnje čase in težko za njegovo gospodarstvo, če si kmet ne spravi sam, t. j. organiziranim potom svojega blaga na trg. Le izvozni postaji Pesnica in Št. Ilj imata 22 prekupcev, ki pa jih moramo, dokler je kmet razdvojen, le pozdraviti.

Čim bolj je kmet od trga odvisen, tem bolj enotno bi moral nastopiti. Sicer že obstoja sadjarska zadruga, ki pa, kot vse kaže, ne nudi kmetom posebnih ugodnosti. Je pač vedno ista pesem: mnogo zadrug, malo ali nič zadrugarjev. Tako bo vse dotlej, dokler ne bo kmet počel sam iz sebe. Upajmo, da se bo v tem pogledu skoraj preokrenilo. Najučinkovitejša propaganda so dejanja, uspehi v prilog onemu, ki vrednote ustvarja. Edino na ta način bo mogoče edino pravilno načelo zadrugnega gospodarstva: Iz produktivnosti v produktivnost!

spise, in to na občinske stroške. Nato je prešel odbor k najkločljivejši točki dnevnega reda: **Gradnja vodovoda v Poljčanah.** Huda debata je nastala radi tega, ker se nekateri (mlinarji) branijo dati vodno pravico, češ, da bi potem njim vode primanjkovalo, kar pa ne bo držalo. Navzlic raznim ugovorom se je končno sklenilo, da se za gradnjo vodovoda Poljčane-Pekel takoj pričnejo prve priprave. V nedeljo bo prišel sem znani strokovnjak in organizator iz Ponikve, učitelj g. Ljudevit Komar in bo ob 8.30 v hotelu Baumann zadevno posvetovanje in predavanje. Vabljeni so vsi zainteresirani!

Iz Sokola. Tukajšnje sok. društvo je pridno na delu. Da ga še bolj poživijo, je sklenilo nabaviti si najpotrebnejše orodje: drog, kroge itd., kar se je že naročilo.

Poljčane

Sela občinskega sveta. V torek je bila pod predsedstvom župana g. A. Medvede občinska seja, na kateri so se obravnavale razne važne zadeve. Določil se je prispevek za babico za zdravstveno okrožje Poljčane, kar se za l. 1933 postavi v proračun. Okrajnemu kmetijskemu skladu se odobri 100%ni prispevek pod pogojem, da se iz tega sklada prispeva 50% za nabavo kmetijskih strojev, ki jih naša občina še nima. Na podlagi 10letnega bivanja v občini se prizna domovinstvo trgovca Leonu Fišingerju, Martinu Zebcu in Josipu Tumpeju. Po letošnji dolgotrajni suši oškodovani kmetje naj se javijo tekom 14 dni v svrhu poročila v občinskem uradu. Sklene se tudi nabaviti zaboje za mobilizacijske

Jan Neruda:

Franc

Še danes živi v mojem spominu violinist Franc in gotovo se ga spominjajo tudi mlajši od mene.

Njegova postava, ki se mi je vtisnila v dno mojega spomina, me spominja na posrečeno karikaturu — radi tega se Franc ne bo jezil nad menoj, gotovo ne, saj ga poznam. Če je bralec imel našlovo sliko angleškega lista »Punch«, je moj opis odveč. Isti obraz, iste ostro zareze poteze, ki iz njih govori neko svojstvo. Toda Franc je bil majhen, prav majhen. Njegov rdečkasti nos je bil tenak in presojen, z ust se mu je brala utrujenost na mesto posmeha in iz njegovih sinjih oči se nista iskrla dovtip in dobra volja, pač pa je dihala iz njih neka prošnja — najkrčevitejša prošnja, kar sem jih kdaj bral iz utrujenih, starih oči. Na njegovi sivi glavi je lovila ravnotežje zelena, že obnošena čepica, ki je imela sicer majhen trd, toda na dvoje razklan senčnik. Taka pokrivala nosijo zdaj le najmlajši vaščani. Oguljeno zeleni frak z razcefranim ovratnikom je nosil že potolčene medene gumbce. Hlače je imel zelo tenke in na kolenih precej oguljene. In v vsej tej žalostni postavi je kraljevala še pokveka — Franc je bil grbast. Čeprav je bila njegova zunanost ne-navadna, da, celo čudovita, vendar se otroci nismo upali norčevati se iz njega, nasprotno, še balo smo se ga. Franc je pretrgano dihal in močno kašljal. Ko

se je vračal k svoji hiši, ki je stala vrh klanca, je počasi omahoval, ustavljal se je vsakih dvanajst korakov, se naslonil s hrbtom na steno in podpiral s svojimi opletajočimi rokami kolena, ki so se šibila in tresla kakor veja v vetru. Takrat smo rajši naredili ovinek, da ga nismo srečali in navadno me je poslala mati k njemu, da sem mu dal skromen vinar. Počasi sem se mu približal, zadržal sapo in mu s tresoč. roko podaril denar. Tudi izmed odraslih jih je bilo prav malo, ki bi se zabavali na njegov račun, je drvarji so včasih kričali za njim: »Glej, glej, mi smo vsi potni dela — Franc pa prihaja iz gostilne!«

V onem času je moj oče zahajal v restavracijo »Glaubitz«, da si je privoščil vrček piva. Tu so se navadno sestajali stari topničarji, njegovi nekdanji tovariši iz vojnih let. Tja me je večkrat vzel s seboj. S solnikom v roki sem sedel poleg njega, tih kakor miška, in prisluškoval zgodbam, ki so si jih gotovo že dvajsetkrat med seboj povedali.

Nekega dne smo tu naleteli na Francu. Sredi razbrzdane, v hrušču vriskajoče družbe je igral na gosli različne pesmi, kakor je družba hotela. Še se spominjam, kako me je žalostni Franc s svojimi poskočnimi ganil do solz, kako se je to zgodilo, ne vem.

Gostilna je bila vsa v dimu, smrdelo je po tobaku, hrušč in trušč sta vse oglušila.

Kar so se dvignili najrazposajenejši

Dramski odsek bo otvoril igralsko sezono v začetku oktobra. V ta namen pripravljajo učinkovito rusko dramo P. Sjevernega »Spavaj, moja deklica!«

Nogometna tekma. Sportnega kluba odnosno odseka pri nas še nimamo, ampak se pravkar snuje. Odigranih je bilo v ta namen že več propagandnih tekem, pri katerih se vračajo »stari« (bivši igralci raznih klubov) in »mladi« (naraščaj Sokola). Tako tudi zadnje nedeljo; pri tekmi so zmagali mladi s 3:2. Stari so zabili svoja dva gola s težavo šele zadnje četrt ure. »Mladim« se je pač poznala večja gibčnost in trening, za katero »stari« (po večini v službi) seveda nimajo časa.

Trgatvena prireditev. Podružnica SPD Poljčane priredi v nedeljo 2. oktobra v svrhu zmanjšanja dolgov za stolp itd. v prostorih hotela Mohorič v Peklu trgatveno veselico. Na veselo svidenje!

Soko stvo

Župne lahkoatletske tekme v Mariboru

Naša mariborska Sokolska župa, ki se je prejšnjo nedeljo tako sijajno izkazala z zvezdnim štafetnim tekom, nam pripravlja za 1. in 2. oktober novo veliko sokolsko manifestacijo. Priredile se bodo velike lahkoatletske tekme, ki bodo po obsegu doslej največje te vrste v naši državi. K tekmam se je prijavilo nad 400 tekmovalcev obojega spola iz vseh edinic v župi. Tekme bodo na novem telovadišču Sokola Maribor I, ki bo po svoji opremljenosti in ponosu ne samo Mariboru, temveč daleč okoli v naših sokolskih vrstah. Člani tekmujejo v peteroboju, naraščajniki v četveroboju, članice in naraščajnice pa v treh panogah. Razen tega bodo tekmovali člani in članice v prostih panogah za župno prvenstvo, potem vrsta v švedski štafeti in 4x100 m. Pričakuje se, da bodo rezultati lepi in bodo pokazali uspeh dela v lahki atletiki, ki se je tako naglo prelila v sokolske vrste. Rezultate bodo sproti razlaševali potom zvočnikov, ki jih bo montirala trdka Philips Radio Maribor.

Razpored telovadnih ur Sokola Maribor-matice

Redna telovadba vseh oddelkov Sokola-matice se začne s ponedeljkom 26. t. m. Telovadba bo do nadaljnjega še na letnem telovadišču po sledečem razporedu: moška deca v sredo in soboto od 17. do pol 19. ure; ženska deca (do 7. leta) v torek in petek od 14. do pol 16. ure; ženska deca (od 8. do 10. leta) v ponedeljek in četrtek od 15. do 17. ure; ženska deca (od 11. do 14. leta) v ponedeljek in četrtek od 18. do 19. ure; moški naraščaj (od 15. do 16. leta) v torek in petek od pol 19. do 20. ure; moški naraščaj (od 17. do 18. leta) v ponedeljek in četrtek od pol 19. do 20. ure; ženski na-

raščaj v sredo in soboto od pol 18. do 19. ure; člani v torek in petek od 20. do 22. ure; članice v ponedeljek in četrtek od 19. do pol 21. ure. Vpisuje pred vsako telovadno uro vadiatelj oddelka.

Delo Sokola v Studencih. Sokol v Studencih bo otvoril 1. oktobra novo gledališko sezono ter uprizoril Cankarjeve »Hlapce«, ki bodo za Studence nekaj novega. Nadalje studira tudi opereto »Potepuhi«, ki pride na vrsto sredi oktobra. — Prihodnji mesec bo otvorjena tudi sezona lutkovnega gledališča, in sicer v dvorani g. Špureja. — Pri Sokolskem domu so zgradili naši člani nov plot.

Sport

Medmesna tekma Maribor-Gradec

Steiermärkischer Fussballverband je povabil reprezentanco mesta Maribora za odigranje medmesne tekme v Gradec. Tekma bi se vršila v sredo 28. t. m. ob umetni razsvetljavi. Mariborski medklubiški odbor je vabilo sprejel. V moštvo so: Koren I, Savo, Bertoncelj I, Kokot, Kirbiš, Priveršek, Bertoncelj II, Najzer, Miro (vsi ISSK Maribor) ter Golinar (SK Rapid) in Pezdicek (SK Železničar).

NOGOMETAŠKI AVTOBUS V GRADEC

K medmesni tekmi Maribor-Gradec, ki bo definitivno v sredo 28. t. m. v Gradcu, bo vozil iz Maribora avtobus. Vožnja v Gradec stane tja in nazaj 50.— Din. Na razpologo je samo še 10 sedežev. Avtobus bo odpeljal iz Maribora ob 17.30. Prijave sprejema do sobote 24. t. m. do 20. ure g. Kemeny pri »Orlu«.

Železničar protestira! Z ozirom na našo zadevno včerajšnjo notico nam sporoča vodstvo SK Železničarja, da proti verifikaciji pokalne tekme »Maribor«: »Železničar« klub ni vložil nikakega protesta.

Katastrofalen poraz zagrebske reprezentance. V torek zvečer se je v Zagrebu vršila medmesna nogometna tekma Budimpešta-Zagreb. Nekompletna budimpeštanska reprezentanca je porazila zagrebško s 7:0 (5:0)!!

Motozveza kraljevine Jugoslavije razpisuje državno prvenstvo na 9. oktobra t. l. na dirkališču na Miramarski cesti v Zagrebu.

Iz LNP. Opozarjajo se klubi, da veljajo za prvenstvene tekme enotne cene, in sicer za prvi razred: mladinske 5 in dijaške 8 Din, navadna stojišča 10 Din, tribuna (sedeži) 15 Din; za drugi razred: mladinske 3 Din, dijaške 5, navadna stojišča 8, sedeži 10 Din. Prvenstvena tekma Rapid-Svoboda (Ljubljana) se določi ob 15.30 na igrišču Rapida. Službuječi odbornik g. Fišer.

SK Železničar, lahkoatletski odsek. Odhod lahkoatletov, ki tekmujejo v nedeljo 25. t. m. na Pohorju, bo v soboto ob 15. izpred igrišča pri kadetnici.

pri mizi, zagrabil Franc stol in ga s Francem vred postavil na mizo.

Splošno vriskanje je pozdravilo v zraku omahujočega. Franc je takoj videl, kaj mu je storiti.

Odkašljal se je in zaukal. Njegov »Juhuhu« je bil bolj podoben kriku bolečine, kakor pa pozivu k veselju. Toda takih razlik ljudje sploh ne opazijo.

»To vam je junaki!« je pripomnil v razigranem smehu drvar Strnad. »Naj mu kdo reče, da se ne drži na mizi kakor zemlja na polici!«

Krohota je pozdravil ta govor. Franc je še enkrat zaukal. Toda strašen kašelj je pretrgal njegov »Juhuhu«.

»Nič za to! Kmalu bo ena vdova več... Povej vendar, kaj ti je padlo v glavo, da si šel jemati tako orjaško žensko?«

»No, tako«, je odgovarjal Franc kašljaje, »mislim sem... če ona prida... česar nimam jaz... bova vendar dva cela človeka...«

»Kolikokrat te pa pretepe?«

Franc je še vedno tresel kašelj in ni slišal vprašanja.

»Kaj si rekel?«

»Ali te nikdar ne nabije?«

Gosti dim, v višini še bolj gost, ni pustil Francu vzdržema govoriti. Dihal je v še bolj kratkih presledkih in včasih, ko je besedo začel, mu je sapa kar zastala.

»O da — včasih! Največkrat ob četrtkih in petkih, ko ne morem od vas, ca-

pini, nič več denarja dobiti... z mano kakor pet in dvajsetimi groši ne smem domov... Če imam manj, potrkam prav na rahlo na vrata... Žena že ve in me pusti čakati celo uro... Drugi dan pa doblim sam kruhi in ker mi ne gre preveč v slast, mi namaže hrbet... Če imam pa več kakor pet in dvajset grošev ali celo tolar, tedaj pa kar butnem v vrata in kolnem, dokler mi ne odpre. Potem pa imamo svinjsko pečenko s cmoki in zeljem... Juhu...«

Hotel je doukati, toda silen bolesten kašelj, ki ga je spremljalo splošno smejanje, ga je tako zgrabil, da so mu omahnile roke in gosli padle na tla. Če bi ne bil priskočil Strnad, bi Franc omahnil za njimi.

»Slabo mu je — mrtvakarju... Gostilničar, kozarec brinjeveca!... Odpnite mu obleko, sosed, in postavite ga na tla... Franc, pojdi domov, butni v vrata in prespi se!«

Zasopel se je privlekel Franc na prsto. Na pragu ga je obil mrzel zrak. Stisnil se je, roke so mu omahnile na kolena in govoril je sam sebi:

»... In vendar se mi je zdelo, kakor da me nekaj vleče domov...«

Nad ulicami se je vrtinčil sneg, kakor da bi hoteli oblaki vsi hkratu zasesti zemljo. Močan vihar je med življenjem in ječanjem podil pred seboj obilo snega, tako da je bila že vsa cesta zasnežena.

(Konec jutri.)

Pierre Loti:

Lotijeva ženitev

Roman

Rarahu je imela zelo grdo mačko, ki jo je do mojega prihoda ljubila bolj kot vse. Na Oceaniji so namreč mačke razkošje in kljub temu je njihova tamkajšnja pasma nenavadno grda. Naše mačke se tam plačujejo zelo drago. Rarahina je bila velika, suha, dolgih nog in ves dan je samo spala, obrnjena s trebuhom proti solncu, ali pa je jedla modre ranglote. Ima je bilo Turiri. Vršički njenih modrih ušes so bili prevrtani in okrašeni s svilenimi nitkami, kakor vršički ušes vseh tahitskih mačk. Ta nakit je na nenavadno komičen način izpopolnjeval izraz te mačke, ki je bil že sam po sebi nenavaden.

Bila pa je tako pogumna, da je svojo gospodinjno spremljala celo v kopalnice in preživela z nami dolge ure, dobrih deset ali pa speč. Rarahu ji je dajala najnežnejša imena, ko: »Moja mila mala igračka«, »srce moje« (ta u mea iti here rahi) in (ta u mafatu iti).

XX.

Ne, oni, ki so živeli tam, med polciviliziranimi dekletki v Papetu, ki so se naučili od njih pokvarjenega obrežnega tahitskega jezika in navad koloniziranega mesta, ki v Tahitiju ne vidijo nič drugega kot otok, na katerem je vse ustvarjeno radi čutnega uživanja in izpopolnje-

vanja telesnih želj — oni ne morejo pojmiti čara tega malega koščka sveta...

Niti oni — na vsak način velika večina — ki gledajo na Tahiti s častitljivim in bolj umetniškim pogledom, ki vidijo v njem deželo večne pomladi, vedno razigrano, polno poezije, deželo cvetja in lepih mladih žensk — niti oni ga ne pojmujejo. Čar te pokrajine je drugod in drugačen, zato ga vsi ne morejo dojeti.

Pojdite daleč od Papeta, tja, kamor civilizacija še ni prodrla, tja, kjer so — pod tenkimi kokosovimi palmami, na koralnih obalah silnega tihega oceana — skrite tahitske vasi s hišami, pokritimi s pandanusovimi listi! Oglejte si one lene, sanjave ljudi, oglejte si njihove pohajajoče, počasne množice, ki se zdi, da žive le svojem notranjemu čuvstvom in razglabljanju! Poslušajte mrtvi mir narave, večni monotonni šum valov, ki pluskajo ob koralne obale; oglejte si one veličastne pokrajine, one bazaltne gore, one gozdove po mrkih pobočjih planin — in vse to sredi neskončne samote, ki jo moreta izraziti samo dve besedi: Tihi ocean...

XXI.

Onega večera, ko je Rarahu prišla prvič med mlade papetske žene, je bila velika slovesnost. Kraljica je prirejala zabavo v počastitev štaba neke fregate, ki je slučajno plula mimo otoka. V odprtem salonu so bili zbrani že evropski uradniki, dvorne dame, osebe vse kolonije — vsi v slavnostnih oblekah.

Zunaj v vrtovih je bila velika gneča in zmeda. Vse dvorjanke in vse mlade žene so praznično oblečene prirejale ogromno upa-upo. Pripravljale so se preselati vso noč do zore ob zvokih tam-tama, bose in odete v satinaste obleke, dočim se je na dvoru plesalo ob igranju glasovirja v slavnostnih uniformah in frakih.

Častniki, ki so že imeli prijateljice na dvoru in tam zunaj, so hodili zdaj sem zdaj tja, svobodno in lagodno, kakor je navada na otoku Tahitiju.

Radovednost in ljubosumnost sta privleli Rarahu v to pisano množico, sem, kamor se je že dolgo odpravljala. Ljubosumnost, na Oceaniji skoraj docela neznan, je zastupila njeno malo divje srce.

Ko je razmišljala s ma sredi gozda, zeknjena po ležišču v koči svojih starih rednikov in ob zahodu solca čakala na spanje, se je često spraševala, kakšne morejo neki biti tiste večerne zabave v Papetu, ki se jih je njen prijatelj Loti udeleževal ob strani Fainana in Terije, dveh kraljičin dvorjank... Mimo tega je bila tam še knežinja Arijeja, v kateri je po svojem ženskem nagonu videla naravno nasprotnico...

»Ja ora na, Loti!« (Pozdravljam te, Loti!) je spregovoril za svojim hrbtom tenak in zelo znan gas, ki je bil vse prečist in vse premlad za vrvenje one veselice.

In jaz sem ves začuden odgovoril: »Ja ora na, Rarahu!« (Pozdravljam te, Rarahu!) Ko sem se ozrl, sem opazil, da

stoji pred menoj zares ona, mala Rarahu, oblečena v belo oblačilo in tesno priležeta k svoji prijateljici Tiahui, katero je držala za roko. Da, bili sta zares Rarahu in Tiahui, vsi zbegani in preplašeni, ker sta se nenadoma znašli v tem nenavadnem vrvežu, kjer so ju opazovale tolike mlade žene. Približali sta se ni pol smeje pol užaljeno in takoj sem opazil, da je burja v zraku.

»Mar nočeš z nama na sprehod, Loti? — Naju tu ne poznaš? Nisva čedno oblečeni in lepi kakor so druge?«

V resnici sta dobro vedeli, da sta bili lepi in čednejše oblečeni kakor druge. Če o tem ne bi bili prepričani, se tako pustolovščine prav gotovo ne bi bili lotili.

»Pojdimo malo bliže,« je rekla Rarahu, »rada bi videla, kaj delajo one v kraljičinem dvorcu!«

In vsi trije smo, držeč se za roke, krenili med oblačili iz muselina, med venci in cvetjem k oknom kraljičin soban, da pogledamo ono nenavadno stvar: veselico pri kraljici Pomari.

»Loti, me je vprašala najprej Tiahui, kaj delajo one tam?« Z roko mi je pokazala nekoliko mrkih žensk, v dolgih tunikah svetle barve, ki so sedele s častniki okoli dolge, z zelenim suknom pokrite mize. Prestavljale so zlatnike in mešale pisane kvarte, ki so naglo brzele po njihovih rokah, dočim se njihove črne oči ohranjale ravnodušno izraz mišine in eksotične brezbriznosti.

(Nadaljevanje sledi.)

Kaj je fotokemija?

BISTVO FOTOKEMIJE IN NJEN UTEMELJITELJ.

Gotovo je že marsikdo imel priliko ter si ogledal fotografsko ploščo in zapazil, kako je na njej svetloba povzročala trajne spremembe. Ali na primer rastlino, ki je dalje časa bila v temi, kako ji je premanjkovalo zelenila, ker se drugače ni mogla razviti. Če bi torej ne bilo svetlobe, ali bi bili možni vsi oni mnogi produkti, ki nam jih nudi rastlinstvo od najbolj strupenega strihnjina do mleka kokosovega oreha?

Danes je solnčenje postalo nekako moda, in ne brez resnega vzroka. Na našem telesu pušča svetloba sledove koristnega učinkovanja. Že davno je ljudem znano, kako barve na solncu bledejo; in to so praktično izrabile naše kmetice, ko belijo konopljino platno. Lahko bi našli še mnogo primerov, ki spadajo v področje fotokemije. Ona nam odkriva in kaže pravila in zakone, po katerih se vse te več ali manj trajne spremembe okrog nas vrše radi učinkovanja svetlobe.

Fotokemija nas uči, kako naj vso ono velikansko moč, ki nam jo solnce pošilja, uporabimo za čim večji blagor človeštva. Fotokemija je zelo mlada veda. Ni dolgo tega, da je začela prodirati in se širiti. Zabeležili so že mnogo lepih uspehov. Res je, da ji je bilo lažje, ker sta ji fizika in kemija preskrbeli sigurne temelje in trda tla. V bodočnosti se ji pa obeta zelo važna vloga v vsakdanjem življenju: v zdravilstvu, prehrani in drugod, zlasti ko bo zemlja trpela od

preobledenosti in ko bodo sredstva za obstanek skrbena. Med prvimi vedami bo fotokemija, ki bo pripomogla ljudem bivanje na zemlji, ker se bo to, česar ne bo zmogla narava sama, lahko nadomestilo umetnim putem. Razsodni ljudje to že uvidevajo in zaradi tega zasledujejo razvoj fotokemije. Mi smo srečni, ker je med nami učenjak svetovnega slovesa dr. Plotnikov, profesor na univerzi v Zagrebu, ki je vse svoje znanstvene zmožnosti posvetil fotokemiji. On ji je prav za prav dal obliko znanstvene discipline, ker je iznašel metodo raziskovanja in eksperimentalnega dela. Pri nas so torej izvirna tla tej vedi bodočnosti. Tako prihajajo k nam učenjaki iz različnih krajev sveta, da se spoznajo s fotokemijo. To mi je tudi dalo pobudo napisati te vrstice, da tudi širša javnost izve, kaj skriva v svoji sredi.

Silva Antič.

ŠIRITE »VEČERNIK«!

Na obrežju.

Gasilec — požigalec.

V Hornu v Avstriji je bil te dni aretiran bogat posestnik Josip Maillet, ki je bil med drugim član vaškega gasilnega društva. Pri zaslišanju je Maillet odkritosrečno priznal, da je namenoma povzročil tri požare, in sicer prvič ko se je nekoč vračal pijan iz krčme domov, pa se mu je še zahotelo prijateljske družbe. Ker je vedel, da ga žena ne bo več pustila venkaj, je zažgal neko hišo, nato pa odhitel domov, se naglo preoblekel v gasilski krog in pomagal pri gašenju. Glavni namen požiga je bilo obvezno krokanje, ki je sledilo vsakemu gašenju. Drugič je zažgal zato, da je mogel na dejanskem požaru preizkusiti novo motorno brizgalno. Za tretji požar pa se Maillet niti ne spominja pravega vzroka.

Čuden ljubitelj spomenikov.

Na Dunaju je te dni v mestnem parku neznan storilec odlomil z znanega Brucknerjevega spomenika bronasto palmovo vejo in desno roko. Začudenim in ogorčenim Dunajčanom pa je v opravičilo in pojasnilo pustil na mestu »zločina« listek, na katerem opravičuje svo-

je dejanje s tem, da so spomeniki po njegovem mnenju itak nepotrebni in da je bron uporabil veliko koristnejše. Zato naj mu obiskovalci parka ne zamerijo, če bodo morali v bodoče gledati nekoliko pomanjkljiv Brucknerjev spomenik.

Revolucija v filmski industriji.

V zadnjem času so se posrečili poskusni s posnemanjem živih slik v navadnih voščenihih ploščah po sedanjem gramofonskem sistemu podobnem načinu. Slike se vrezajo v vosek v obliki drobnih žlebov in vrezin. Ta izum bo omogočil zvočno filmsko posnemanje, kar je zasluga hollywoodskega inženierja Johna Bristerja, ki je svoj izum že prodal nekemu filmskemu podjetju. Verjetno pa je, da izum še nekaj časa ne bo praktično izkoriščen.

Praga zida.

Kakor nam je razvidno iz podatkov v »Prager Presse« je bilo v zadnjih desetih letih zgrajenih v Pragi 65.000 novih stanovanj. Stanovanjske najemnine so se znižale povprečno za 10%.

Delokrog razorožitvene konference. Divjačina beži mimo in lovec vpraša poslanika-gosta:

»Zakaj ne streljate, gospod poslanik?«
»Si ne upam, ker še ne vem, ali je moje orožje ofenzivno, ali defenzivno!«

Avtomobilist.

Ona: Koliko prebivalcev utegne imeti tale vasica?

On: Ali misliš, predno sva se peljala skozi njo, ali potem ko je bila že za nama?

»Tempo« čevlji na obroke. Slovenska 18. 2500

Najcenejši brivec »Koštoma«, Mlinska ulica 8. Britje Din 2, striženje Din 4. 3107

Stanovanje, trgovski lokal in prostore za skladišče oddam. Naslov v upravi »Večernika« 2928

Učenca za torbarsko stroko takoj sprejem. Ivan Kravos, Aleksandrova cesta 13. 3117

Iščem malo stanovanje v bližini splošne bolnice. Naslov oddati v upravi »Večernika«. 3124

Morske ribe, dnevno sveže na različne načine pripravljene po zelo nizki ceni se dobijo pri Povodniku, Rotovski trg 8. 2954

Stanovanje (podstrešno) oddam oženjeni hišnici brez otrok proti postrežbi. Mlinska ulica 8. 3131

Opremljeno sobo, čedno in zračno, nasproti sodnije, takoj oddam. Sodna ulica 14/II, vrata 8. 3118

Solske torbe in nahrbtniki v veliki izbiri pri Ivanu Kravosu. Maribor. Aleksandrova c. 13. 2736

Dijaki! Dijakinje! Striči samo Din 3., bubi striči Din 4. samo pri gledališki frizerki Marici Požar, Vetrinska ulica 11. 3122

Kot sopotnik trgovskega potnika s specerijo bi potova blivo Štajersko. Imam malo kolekcijo, dobrodošč predmet. Plačam po dogovoru. Ponudbe na upravo »Večernika« do sobote pod »Kava«. 3120

Izposojamo gramofone in plošče po Din 1.— »Štargers«, Slovenska 18. 2501

Trgovska hiša s tremi lokali, najlepša lega, pripravljena za zdravilnika, za Din 270.000 na prodaj. Rapid. Gosnenska ulica 28. 3110

Modne liste za jesen in zimo

Knjigarna in skovne zadruga Maribor, Aleksandrova c. 13

Citajte »Večernik«!

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: RADIVOJ REHAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru